

CHRISTIAN WESTERBACK / HS

Dmitri Krimov (vas.) esittelee ryhmänsä työtapoja. Teatteri on visuaalinen taikamaailma, jota luovat näyttämöllä "online" sekä lavastajat että näyttelijät.

Talinnan kaupunginteatterin johtaja Elmo Nüganen mittaa Don Quijotea, jota esittävät Sergei Melkonija ja Maksim Maminov.

Don Quijote taistelee pakkovaltaa vastaan

Uuden venäläisen teatterin kysytyimmät ja kiistellyimmät esitykset syntyvät nyt Dmitri Krimovin ryhmässä

Kirsikka Moring
HELSINGIN SANOMAT

TALLINNA. Lähes nelimetrisen Don Quijote hoippuu vastuuksessa näyttämölle, liukastelee avuttomana lumikinoksissa ja yrittää väistellä ympärillään pamput käsissään riehuvia kääpiöitä.

Euroopan ja Venäjän surrealistinen historia horjuu puujaloillaan, Don Quijote yhdistyy Liisaan totalitarismin ihme-maassa.

Moskovalaisen Dmitri Krimovin ohjaama esitys Don Quijote eli *Sir Vantes, Donky Khot* on tällä hetkellä Euroopan teatterifoorumeilla venäläisen teatterin himoitun ilmiö. Eikä turhaan: se on omalla tavallaan maagisten kuvien teatteria.

Talinnan kaupunginteatteri ehti napata esityksen Talviyön uni -festivaalilleen, jonne kokoontui uteliaita teatteriväkeä eri puolilta Eurooppaa.

Esitys on hauska ja lohduton. Taistelu päättyy läjähtäen jättiläisen kuolemaan. Takin sisältä purkautuu myös aseenkantaja Sancho Panza, joka on katkeraan loppuun asti kantanut ritaria olkapäällään.

Seuraa kallonsaahaus ja ruumiinauvas: ritarin kallosta puruuva kirja, tuulimyllyjä ja lopuksi luseiva koni Rosinante.

Quijote sahataan paloiksi, Miguel de Cervantesin kirjat tunteetaan vessanpöytään. Uneksijoiden aika on ohi.

Krimov on elävien näyttämökuvien taikuri. Hän yhdistää rajua visuaalista kerrontaa, varjoteatteria, Marc Chagallin kuvia muistuttavia unenomaisesti leijuvia elementtejä ja näyttelijöiden akrobaattisen fyysisistä läsnäoloa.

Hän on koulutukseltaan lavastaja ja tunnettu myös kuvataiteilijana, jonka töitä voi nähdä sekä Moskovan Tretjakovis-

sa että Lontoon Victoria & Albert Museumissa tai vaikkapa Vatikaanin taidekokoelmissa.

Hän on tehnyt esityksiä *Hamletista, Kolme sisarta*, jotka ovatkin Shakespearen noita, lintuperpektiivistä katsottavan Mihail Lermontovin *Demonit* ja tshehovilaisia koosteita, joissa sekä ihmiset että tilukset ovat kaupan.

Krimov on kehittänyt harvinaisen teatteritekniikan ja -kielellä.

Lavastaja Ethel Jošpa sanoo näytellessään oppivansa, miten tilaa käytetään.

Dmitri Krimov perusti oman ryhmän, jossa näyttelevät myös lavastajat.

Euroopan ja Venäjän kokeellisen teatterin mekka normalisoidaan

Syrjäytetty teatteriyhteisön perustaja Anatoli Vassiljev aikoo jäädä Ranskaan

Kirsikka Moring
HELSINGIN SANOMAT

Moskovan kansainvälisesti tunnetuimman uuden teatterin keskuksen The School of Dramatic Artin tulevaisuus on vaakaaludalla.

Art Sretenka -kadulla Suharrevskajan metroaseman vieressä sijaitseva talo on ollut eurooppalaisen uuden teatterin kansainvälinen mekka.

Siellä on vierailut tai opiskellut ohjaajia Yhdysvalloista ja useimmista Euroopan maista, ja se on saanut rahoitusta useista EU:n ja Venäjän yhteistyötä tukevista ohjelmista.

Moskovan kaupungin kulttuurineuvosto päätti kuitenkin viime vuoden lopussa keskeyttää sopimuksensa keskuksen johtajan, ohjaaja Anatoli Vas-

siljevin kanssa.

Kaupunki haluaa lisätä lippu- tuloja ja kunnan klassisen ohjelmistoteatterin.

Moskovan kulttuurijohto haluaa saada enemmän vastikkeita investoimilleen rahoille. Vuonna 2001 valmistunut teatteritalo maksoi kaupungille noin 19 miljoonaa euroa. Rakennuksessa on neljä näyttämöä ja useita erikokoisia studioita ja opetustiloja.

Venäläiset teatterialan järjestöt ja talossa työskentelevät ohjaajat ovat tiuhaan kirjelmoineet Vassiljevin puolesta, mutta ainakin toistaiseksi tuloksetta.

Talon ohjaajat halusivat muodostaa taloon oman välillisen hallintonsa jatkaakseen Vassiljevin työtä, mutta se torjuttiin.

Vassiljev on EU:n tavoitel-

lun teatteripalkinnon saatuaan tällä hetkellä myös yksi eurooppalaisten näyttämöiden ja teatterikoulujen kysytyimmistä maestroista. Hän vetää parhaillaan mestariluokkia Lyonissa ja Pariisissa ja on päättänyt olla palaamatta Moskovaan.

The School of Dramatic Art on tarjonnut Don Quijoten ohjaajan Dmitri Krimovin ohella lukuisille uuden teatterisukupolven tekijöille työllistymistä ja esitystoiminnan säännöllisyyttä.

Vassiljev julistaa kuitenkin, ettei hänen teatterikäsityksensä taivu ohjelmistoteatteriksi, mutta tutkimustyö ja kokeelliset esitykset pyörivät talon studioita täysillä.

Työtoveri Krimov luonnehtii Vassiljevia: "Hänellä on leijonan haju. Villieläin halutaan kesyttää, panna eläintarhan häkkiin." Krimov siteeraa vanhaa venäläistä sanontaa: "Passissani lukee juutalainen, mutta minut tuomitaan tataarina." Teatterikeskuksen toimintaa ja sille asetetut odotukset eivät kohtaa.

len, joka avaa sisäkkäisiä mielen laatikoita ja viljelee vihlo- vien tunteiden assosiaatioita.

Lumeen haudatut muistot vyöryvät näyttämölle, kun ryhmä mustatakkeja astuu valoihin ja kääntää taskunsa, kenkensä, hattunsa tai takkinsa nurin.

Näyttämölle valuvan lumivyöryn keskellä he tekevät silmänkääntötempun. Mustatakeista tulee häikäisevän värikylläinen renessanssi-ihmisten launa.

Lavasteet syntyvät ja vaihtuvat tarinan edetessä "online". Kertomuksen kulku maalataan kulliseihin. Jättikokoisia pahvihahmoja leikkellään sauvanukkeiksi ja siiniin viilletään kulkureittejä.

Krimov käyttää näyttelijöinä myös lavastajia, mutta eroa tuskin huomaa. Ryhmällä on yhteinen ajatus.

Mieleltään hajonnut Don Quijote on yhtä hyvin koulutus- tai pilkattu pioneeri- leiriläinen kuin vankileireillä kidutettu ja selkään puukotettu toisinajattelija, jonka "minäkuvan ymmärrys" on hämärtynyt.

Don Quijote on läsnä kaikkien aikojen ja kulttuurien muistikerkoksissa. Hän lentää, marssii sotilassaappaissa, hymyilee Paavin rinnalla, ihaillee Leo Tolstoita, mutta muistuttaa Nikolai Gogolin hahmoja.

Yhteistä muistikuville on vähemmän ritarillinen kuolema.

Mitä jää vainajasta jäljelle? Muutama kellastunut valokuva ja kourallinen silmälasia, jotka saattojoukko hellästi asettelee mukaan vainajan viimeiselle matkalle.

Manchalaisen taistelua tuulimyllyjä vastaan voi lukea Venäjän gogolilaisen mieluolisuuden historiana, mutta myös kommenttina Venäjän nykyisen kulttuuri- ja taidepolitiikkaan.

Krimov ei tiedä, missä seuraavan esityksensä tekisi tai kuka sen kustantaisi. Hänen esityksessään käyttämä lempisitaatti onkin: "Uudet linnut eivät asetu vanhoihin pesiin." Hänen teatterinsa pääajatus on "mitä, jos".

Krimov kertoo testanneensa,

onko mahdollista tehdä teatteria, jossa näyttelijä ei imitoi näyttelemistä. "On kaksi tapaa kertoa tarina. Toisessa mennään suoraan asiaan. Toisessa vyyhdetään sukupolvien mitaisia muistoja, jotka ympäröivät aihetta."

Muistot tuovat mukanaan kaaoksen, mutta kaaoksesta kirkastuu lopulta yhteinen ydin. Siksi Krimov tekee ryhmänsä kanssa paljon improviisaatioita houkuttaakseen esiin oleellisen.

Teatterintekijä on kuin merimies, joka ei voi päättää merenkäynnistä tai tuulten suunnasta. Mutta hänen pitää opetella ilmansuunnat ja solmut. Tämä merimies on joutunut tuulilajolle.

Anatoli Vassiljev tuntee itsensä petetyksi.

KARI PULLINEN